

Supersoort, of wat maakt een waarneming bijzonder?

Soortenjagers, genietende natuurliefhebbers (er zijn er, die zelfs geen soort kunnen benoemen) en alles wat daar tussenin zit: misschien is de ‘vogelaar’ wel de meest bijzondere soort.....!

Carel de Vink

Met een handvol enthousiaste vogelfotografen en vogelaars bewonderde ik afgelopen herfst twee Zwartbuikwaterspreeuwen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Ze dompelden zich in het kanaaltje, doken op met garnaaltjes, hurkten op en neer, knipten met hun witte oogvlies en joegen elkaar met grappige kreetjes achterna. Geweldig! De prachtige, ietwat geschubde vleugel- en rugtekening, de felwitte borst en dat parmantige staartje. Je waant je even bij een bruisende beek in het Noorse bergland. Maar het nauwelijks geaccidenteerde binnenduin ontkent dat in alle toonaarden.

Zwartbuikwaterspreeuwen zijn maar zelden te zien in ons land. De bruinbuik wil heel soms wel eens een broedpoging ondernemen langs onze landsgrenzen. Toch weet ik naderhand niet zo goed wat nou het meest bijzondere was aan dat halfuur bij een betonnen watergeul: het ongewone van een zeldzame vogelsoort of het totaalplaatje van twee fraaie beestjes met hun eigenaardige gedrag.

Thuis ontdekte ik in mijn vogelbibliotheek dat de ‘dipper’ niet zo zeldzaam is: de nationale vogelsoort van de Noren broedt door heel Europa aan stromende watertjes met zo’n 200.000 tot 300.000 paar! En dat in een geografisch vreemde verdeling: zwartbuiken in het Noorden, maar ook in Z.W.-Europa. En daar tussenin en meer oostelijk de bruinbuiken. Bij ons bijzonder, maar in heel veel landen alledaags!

Een paar uur pottenkijken bij Vogelringstation Oud-Naarden op een koude decemberdag. Mijn naamgenoten hangen tussen de Sijzen en pimpels. Een krijsende Grote Bonte Specht wordt behendig uit het net gehaald. Een bont geheel van zwart-wit en felrood. En als je hem pal voor je neus ziet, is een eenvoudig bruin Winterkoninkje een prachtbeestje van bruin en beige vol witte miniatuurconfetti. Als mijn maat en ik vertrekken, worden we teruggehaald. “Baardmannen in het net!” Beter

gezegd, een baard-‘man’ en een baard-‘vrouw’. Geweldig om die even vast te mogen houden! Kleine kunstwerkjes: die ogen, die warmbruine tinten. De ‘getrapte’ staart. Bijna van tropisch fraaie eenvoud. Het snorretje van manlief lijkt door een Japanse prentschilder in het gedempt grijs te zijn geschilderd. Achteloos krijg ik vervolgens een Goudhaan in handen om los te laten: 5,5 gram puur leven. Op de terugweg naar huis weet ik echt niet welke soort de meeste indruk op mij maakte. Die ‘gewone’ Goudhaan, een fragiele Boomkruiper, dat felle Roodborstje? Die kunnen echt wel op tegen minder gewone soorten, wanneer je ze na het meten, wegen en ringen mag aanpakken en loslaten.

Natuurlijk geeft het zien van een zeldzame soort je als liefhebber een bepaalde kick. Mijn eerste Notenkraker, die Ralreiger in de avondschemering, Bijeneters bij een kleine kolonie in Oost-Nederland. Het zijn onvergetelijke momenten. Ooit was de Grote Zilverreiger een soort die in het Gooi de krant haalde. De eerste die ik ‘zelfstandig’ ontdekte in die jaren was een sensatie, die huidige met ‘grote zilvers’ verwende vogelspotters zich niet kunnen voorstellen. Maar het kan ook tegenvallen. Mijn eerste Koereiger was een ver wit vlekje op de plek waar die, zoals algemeen bekend, te zien zou zijn. De tweede waarneming van die soort maakte gelukkig veel goed. Mijn eerste Zearend had niets van een vliegende kleerkast(deur). Wel het formaat. Maar in een druilbui kwam de vogel niet echt lekker op mijn netvlies. En de rafelige ruivleugels misten het indrukwekkende dat ik had verwacht. Dan was mijn eerste IJsvogel (20 seconden lang op 3 meter in mijn eigen tuin!) veel opwindender. Zelfs de waarneming van de Grote Geelpootruiter in de Bovenmeent, op aanwijzen van anderen, miste de spanning van mijn eerste zelfontdekte Zwarte Specht, die luid roepend op 4 meter tegen een dennenstam kwam kleven.

Twee vechtende Pimpelmezen die pal naast mijn schoenpunt neerploffen, een plotselinge, levensechte Pestvogel op nog geen meter, een onverwacht invallende IJseend en een heuse Roodhalsgans in een groep Brandganzen; het zijn belevingsmomenten die het 'vogelen' zo leuk maken.

Soms is dat de zeldzaamheid van de soort. Er zijn hobbyisten die dat het ware vogels kijken vinden. Voor de ander is het de 'aaibaarheid',

de ontroering van de setting, de verrassing van het ongewone alledaagse.

Soortenjagers, genietende natuurliefhebbers) en alles wat daar tussenin zit: misschien is de 'vogelaar' wel de meest bijzondere soort. Je merkt het tijdens de excursies van de werkgroep: er zijn er geen twee hetzelfde. Wat hen samenbindt zit tussen een snavel- en staartpunt. Een combinatie van veren, beweeglijkheid en geluid of juist het ontbreken ervan. En de kunst van het genieten!

